

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 9/2004 rd

Lagmotion med förslag till lagar om ändring av lagen om pension för riksdagsmän, 1 § i lagen om familjepension efter riksdagsmän och 4 § i lagen om statens pensionsfond

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 april 2004 en lagmotion med förslag till lagar om ändring av lagen om pension för riksdagsmän, 1 § i lagen om familjepension efter riksdagsmän och 4 § i lagen om statens pensionsfond (LM 46/2004 rd — Timo Kalli /cent m.fl.) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- riksdagens förvaltningsdirektör Kari T. Aho-
- riksdagens kansli
- regeringsråd Veikko Liuksia, finansministeriet
- linjeförordare Heikki Kammonen och byråchef Harri Järvensalo, Statskontoret.

LAGMOTIONEN

I motionen föreslås att pensionsskyddet dels för uppdraget som riksdagsledamot, dels för uppdraget som medlem av statsrådet ska slås ihop och att uppdragen för båda dessa och för uppdraget för dem som valts till företrädare för Finland i Europaparlamentet ska ge rätt till en enda pension som bygger på lagen om pension för riksdagsmän. Vidare föreslås att tiden för uträkning av det pensionsgrundande arvudet ska förlängas från en månad till längst 15 år. I lagen om pension för riksdagsmän föreslås dessutom en rad

följändringar bl.a. i pensionssamordningen på grund av ändringar i arbetspensionssystemet från och med den 1 januari 2005 och ändringar i lagen om statens pensionsfond beträffande arbetstagares pensionsavgift som ska betalas av riksdagsledamöter. Samtidigt föreslås lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och familjepension efter honom bli upphävd.

Ändringarna avses träda i kraft den 1 januari 2005 med vissa övergångsbestämmelser.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Arbetspensionssystemet ändras den 1 januari 2005 och det är det omedelbara skälet till att la-

gen om pension för riksdagsmän behöver ändras. För arbetspensionerna tas i bruk bl.a. ett nytt pensionsindex, en lönekoeficient och ett nytt

sätt att räkna ut pensionen utifrån hela arbetskarriären. Samtidigt frångås samordningen av pensioner och slopas den individuella förtidspensionen och arbetslöshetspensionen. Bestämmelserna om riksdagsledamöternas pensionsskydd måste harmoniseras med den nya pensionslagstiftningen. Men ledamotspensionerna kräver en översyn också på grund av de nya ledamotsarvodena som infördes 2000. Det nuvarande sättet att räkna ut pensioner genererar i högsta grad slumpmässiga resultat i och med att pensionen bestäms på grundval av lönen under den sista ledamotsmånaden. Därför är det ett befogat förslag att större tyngd ska ges åt hela ledamotskarriären när pensionen räknas ut. Reformen skapar större klarhet i hela systemet när pensionsskyddet resulterar i en enda pension för hela den politiska karriären, oberoende om det handlar om

uppdrag som riksdagsledamot, Europaparlamentsledamot eller minister.

Utskottet kan inte godta förslaget att riksdagsledamöternas pensionsavgift skulle vara en annan än den pensionsavgift för arbetstagare som annars ska betalas inom arbetspensionssystemet. Det är helt rätt, menar utskottet, att också riksdagsledamöterna från 53 års ålder betalar en förhöjd pensionsavgift. Utskottet föreslår en ändring på denna punkt i 4 § 3 mom. i lagen om statens pensionsfond.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslagen i lagmotionen godkänns utan ändringar, men 4 § 3 mom. i lagförslag 3 med följande ändringar:

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för riksdagsmän

upphävs i lagen av den 14 juli 1967 om pension för riksdagsmän (329/1967) 2 a och 3 a § samt 12 § 4 mom.,

sådana de lyder, 2 a § i lag 403/2000 samt 3 a § och 12 § 4 mom. i lag 1531/1993, samt *ändras* 1 § 1 mom., 5 §, 8 § och 14 §,

sådana de lyder, 1 § 1 mom. i lag 864/1971 samt 5, 8 och 14 § i lag 1531/1993, som följer:

1 §

En riksdagsledamot, en medlem av statsrådet och den som valts till företrädare för Finland i Europaparlamentet har rätt till pension av statens medel på det sätt som denna lag föreskriver. I denna lag benämns den som innehar eller innehaft något av dessa uppdrag riksdagsledamot, uppdragen ledamotsuppdrag och den samlade pension de ger rätt till ledamotspension.

5 §

Det pensionsgrundande arvodet räknas ut månadsvis enligt lagen om riksdagsmannaarvode (328/1947), lagen om medlemmarnas av statsrå-

det arvode (229/1955) och lagen om arvode och pension för den som valts till företrädare för Finland i Europaparlamentet (1184/1994) på grundval av arvodena för ledamotsuppdraget under högst de senaste 15 fulla kalenderåren. Det årliga arvodet justeras med index fram till 2005 och från och med 2005 med samma lönekoeficient som föreskrivs för justering av arbetsinkomsterna för statens personal i tjänste- eller anställningsförhållande till nivån för det år då pensionen börjar löpa. Från det årliga arvodet dras först ett belopp av som svarar mot arbetstagarens fastställda procentuella pensionsavgift för året i fråga. Det pensionsgrundande arvodet är det månatliga medeltalet för de sålunda uträknade årsarvo-

dena. Har ledamotsuppdraget varat en kortare tid än 15 år räknas det pensionsgrundande arvodet ut enligt arvodena för fulla kalenderår under denna tid. Har ledamotsuppdraget varat en kortare tid än ett fullt kalenderår räknas det pensionsgrundande arvodet ut enligt arvodena för fulla kalendermånader under denna tid.

8 §

Överstiger den pension som beviljats en riksdagsledamot enligt denna lag och pensioner enligt 8 § 4 mom. i lagen om pension för arbetstagare tillsammans samordningsgränsen i 2 mom., dras 62,5 procent av den överskjutande delen av från pensionen enligt denna lag när den betalas, dock så att i ledamotspension till den som innehaft ett ledamotsuppdrag en kortare tid än 15 år också efter avdrag för den överskjutande delen betalas minst hälften av pensionen enligt 6 § och till den som innehaft ett ledamotsuppdrag en längre tid än 15 år minst hälften av pensionens maximibelopp enligt 6 §. Övriga ersättningar, livräntor och olycksfallspensioner som enligt 8 § i lagen om pension för arbetstagare skall dras av från arbetspensionen dras av från pensionen enligt denna lag till den del de inte i enlighet med bestämmelsen har dragits av från en riksdagsledamots arbetspensioner enligt 8 § 4 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

Samordningsgrunden är det pensionsgrundande arvodet enligt 5 §. Samordningsgränsen är 60 procent av samordningsgrunden. Har en riksdagsledamot fram till den 1 mars 1995 en pensionstid om minst 3 år enligt denna lag, är samordningsgränsen dock inte 60 procent utan ett i nedanstående tabell angivet procenttal som bestäms på grundval av den tid som räknas som pensionstid fram till den 1 mars 1995.

Minimipensionstid	Procent
15	66
12	65
9	64
7	63
5	62
3	61

14 §

Invalidpension ombildas till ålderspension när pensionstagaren uppnår 63 års ålder. Pensionsskyddet anpassas till förändringen i den förväntade livslängden efter 2009 enligt samma regler som för statens personal i tjänste- eller anställningsförhållande. Pension som beviljats enligt 2 § 2 mom. i denna lag anpassas dock, liksom invalidpension enligt 8 § i lagen om pension för arbetstagare, som ombildas till ålderspension när pensionstagaren uppnår 63 års ålder.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005. Den tillämpas på pensionsfall som inträffar efter ikraftträdandet.

Genom denna lag upphävs lagen av den 2 december 1977 om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom (870/1977) jämte ändringar. Den som endast före 2001 varit medlem av statsrådet eller både medlem av statsrådet och riksdagsledamot eller som varit invald till företrädare för Finland i Europaparlamentet och vars pensionsfall i fråga om riksdagsledamotsuppdraget inträffar före den 1 januari 2005, men vars pensionsfall i fråga om uppdraget som medlem av statsrådet inträffar efter den 31 december 2004, har fortfarande rätt till pension enligt den upphävda lagen. Har personens pensionsfall i fråga om uppdraget som medlem av statsrådet inträffat redan före den 1 januari 2005 på grund av att han eller hon tagit ut förtida ålderspension redan före uppnådda 65 års ålder, men pensionsfallet enligt lagen om pension för riksdagsmän inträffar efter den 31 december 2004, har personen enligt denna lag inte rätt till pension från uppdraget som medlem av statsrådet.

Årsarvodet för en riksdagsledamot, medlem av statsrådet eller en företrädare för Finland i Europaparlamentet som innehaft uppdraget 2001 eller senare räknas första gången ut enligt 5 § på grundval av arvodena för 2001. På en riksdagsledamot, en medlem av statsrådet och en företrädare för Finland i Europaparlamentet som innehaft uppdraget innan denna lag träder i kraft och endast före 2001 tillämpas 5 § sådan den lydde innan denna lag trädde i kraft.

Den som är född före 1950 och som varit riksdagsledamot eller företrädare för Finland i Europaparlamentet innan denna lag träder i kraft har rätt till invalidpension enligt lagens 3 a §, som upphävs.

Pensioner enligt denna lag eller enligt lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom som börjat löpa före 2005 justeras första gången den 1 januari 2005 med det indextal som avses i lagen om statens pensioner.

2.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om familjepension efter riksdagsman

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 9 februari 1990 om familjepension efter riksdagsman (107/1990) 1 § 1 mom. som följer:

1 §

När en person som avses i 1 § 1 mom. i lagen om pension för riksdagsmän har avlidit betalas efter honom eller henne familjepension av statens medel enligt samma bestämmelser som för statens personal i tjänste- eller anställningsförhållande, om inte något annat föreskrivs nedan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005. Har en före detta ledamot när denna lag träder i kraft rätt till pension från uppdraget som riksdagsledamot eller medlem av statsrådet enligt de bestämmelser som var i kraft före den 1 januari 2005, tillämpas i fråga om familjepension efter honom eller henne dock de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

3.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om statens pensionsfond

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 29 december 1989 om statens pensionsfond (1372/1989) 4 § 3 mom., sådant det lyder i lag 884/2000, som följer:

4 §

Personer som är anställda hos staten samt de om vilkas rätt till pension av statens medel i tillämpliga delar gäller vad som föreskrivs om rätt till pension för dem som är anställda hos staten

skall till statens pensionsfond betala arbetsgivares pensionsavgift, som till sin storlek motsvarar den i 12 b § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare angivna pensionsavgiftsprocenten av den lön till arbetstagaren som avses i 4 mom. Också riksdagsledamöter, de som valts till före-

trädare för Finland i Europaparlamentet och medlemmar av statsrådet skall betala arbetstagares pensionsavgift (*utesl.*).

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

Helsingfors den 27 maj 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löf /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Aila Paloniemi /cent

Leena Rauhala /kd
Paula Risikko /saml
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /gröna
Tapani Tölli /cent
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.